

ZPRAVODAJ O VODĚ

Aktuality závodů
Protipovodňová ochrana Olomouce
Světový den vody
Vodní nádrže 2015

Z obsahu

Povodí Moravy zvýší kapacitu koryta Moravy v Olomouci	4
Lednové povodně	16
Světový den vody	20
Dětem – O různé žouželi	24
Vodní nádrže 2015	26
Aktuality	27

Zpravodaj vydává: Povodí Moravy, s.p., Dřevařská 11, 602 00 Brno, IČ: 70890013
e-mail: info@pmo.cz, www.pmo.cz

Registrováno: MK ČR ev. č. MK ČR E 15897, ISSN 1803-666X

Redakční rada: Mgr. Ivana Švecová, Mgr. Lenka Urbánková, Bc. Gabriela Tomíčková, Mgr. Radek Špatka,
Ing. Michaela Juříčková, Ivana Frýbortová

Grafické zpracování: Ing. Vladislav Pokorný – LITERA, Tábor 43a, 612 00 Brno

Titulní foto: fotoarchiv Povodí Moravy, s.p.

Náklad: 1 250 ks, vychází čtvrtletně, rozšiřováno zdarma, vydáno v Brně, březen 2015

Vážení čtenáři,

držíte v rukou letošní první číslo podnikového Zpravodaje o vodě, jehož prostřednictvím pohlédneme na prvním čtvrtletí roku 2015.

V úvodu roku zasáhly naše území vydatné srážky, které zvedly hladiny toků a vyvolaly riziko povodní. S předstihem jsme proto zavedli ochranná opatření v podobě předpouštění nádrží, které by zabránilo případným škodám.

Během února jsme začali seznamovat kraje s plánem staveb pro III. etapu protipovodňových opatření. Ve Zlínském kraji plánujeme realizovat do roku 2019 deset

investičních akcí, z nichž nejvýznamnější bude rekonstrukce vodního díla v Koryčanech, ochranné hráze v Tlumačově nebo poldr v Mysločovicích.

První čtvrtletí roku bude ve znamení vodohospodářských konferencí. V březnu nás čeká Světový den vody a na přelomu března a dubna se uskuteční druhý ročník My pro vodu – voda pro nás, kdy budeme ve spolupráci s dobrovolníky čistit břehy a okolí řek v Jihomoravském, Olomouckém, Zlínském kraji a na Vysočině.

Na závěr bych ještě připomněl novoroční koupání starosty obce Vír ve vodárenské

nádrži Vír, která zásobuje pitnou vodou města a obce s téměř půlmilionem obyvatel. Jménem Povodí Moravy jsem starostu vyzval, aby již podobné akce, které vrhají negativní světlo na celé Povodí Moravy, neopakoval. V současné době, kdy se stále častěji potýkáme se suchem, je nezbytné důsledně chránit zdroje pitné vody, jakým je i Vír. Věřím, že tentokrát naši žádost starosta vyslyší a podobné akce se zde již nebudou opakovat.

RNDr. Jan Hodovský
generální ředitel Povodí Moravy, s.p.

Povodí Moravy zvýší kapacitu koryta Moravy v Olomouci

Jako další součást protipovodňových opatření v Olomouci připravuje státní podnik Povodí Moravy (PM) druhou etapu (II. B) zvýšení kapacity koryta řeky Moravy. Ta se týká úseku od železničního mostu až po most v Komenského ulici.

Zkapacitnění koryta řeky Moravy o celkové délce 4,9 km začíná u železniční trati Nezamyslice – Olomouc a končí nad mostem v Hejčíně. Protože se jedná o rozsáhlý úsek v zastavěné části města, rozdělila se tato stavební akce na čtyři etapy. První etapa zahrnovala stavbu obtokového kanálu kolem Salzerovy Reduty a závodu společnosti FeProdukt. V rámci II. A etapy došlo ke zvýšení kapacity koryta řeky Moravy v úseku od železničního mostu trati Nezamyslice – Olomouc až po vyústění obtoku realizovaného v I. etapě.

II. B etapa, která se nyní připravuje, končí nad mostem v Komenského ulici a třetí

etapa, na kterou je již zpracován investiční záměr, zahrnuje zkapacitnění zbývajících úseku po most v Hejčíně.

Součástí stavebních příprav na II. B etapu je pokácení zhruba 400 rostoucích podél řeky od železničního mostu po most v Komenského ulici. Kácení dřevin, které zahájilo PM 9. února, potrvá nejdéle do konce března, kdy končí povolení olomouckého magistrátu ke kácení dřevin na území města. „Součástí následné stavby bude samozřejmě i náhradní výsadba stromů,“ ujistil generální ředitel PM RNDr. Jan Hodovský.

Mgr. Radek Špatka
útvár vnějších vztahů a marketingu

I. etapa – most přes řeku Moravu a obtokový kanál na ulici Wittgensteinova

II. A etapa – upravené koryto Moravy pod ulicí Velkomoravská

II. B etapa – vizualizace ulice Komenského

Zajištění migrační průchodnosti jezu na Bystřici

Právo hospodařit s jezem na Bystřici připadlo PM koncem roku 2012. Do té doby nebyl znám jeho vlastník a jez byl v havarijním stavu. PM začalo situaci řešit a za účasti vodoprávního úřadu, orgánů ochrany přírody a rybářů byl předjednan způsob rekonstrukce jezu s cílem odstranit migrační překážku v toku a zajistit jeho stabilizaci v daném úseku.

Vzhledem k tomu, že se jednalo o opatření ke zlepšení morfologie vodních složek krajiny podle Rámcové směrnice o vodách a bylo také obsaženo v Plánech oblasti povodí, bylo možné využít spolufinancování z Operačního programu Životní prostředí. Žádost o poskytnutí podpory z operačního programu byla akceptována a v červnu 2014 byl vydán registrační list. Teprve pak bylo možné zahájit výběrové řízení na zhotovitele stavby, kterému bylo staveniště předáno v srpnu.

Stavba byla rozdělena na tři stavební objekty. První z nich představoval **odstranění stávající konstrukce jezu** včetně břehových částí a zdí. Následovala **stabilizace koryta v místě odstraněného jezu**.

Dno bylo stabilizováno nově vybudovaným příčným prahem ze železobetonu. Práh je v příčném řezu upraven tak, aby v období s malým průtokem koncentroval vodu do středu toku. Koruna prahu byla kromě snížené středové části opevněna kamennou dlažbou. Ve středové části byl snížený prostor prahu a kyneta nad a pod prahem vyplněna kamennou rovnaninou.

Na pravém břehu byla vystavěna přechodová plocha mezi stávající pravobřežní zdí (od prahu dále po toku) a svahem koryta (ve stávajícím nadjezí). Přechodová plocha byla opevněna kamenným obkladem. Stávající i nové opevnění bylo stabilizováno kamennou patkou. Levý břeh nad vybudovaným prahem byl opevněn kamennou

Původní stav jezu, pohled na levý břeh

rovnaninou s vyklínováním, opřenu o záhozovou patku z kamene do 200 kg.

Realizací třetího stavebního objektu došlo k **úpravě nivelety dna v nadjezí a rekonstrukci břehového opevnění** v délce 240 m. Do budovaného levobřežního opevnění byly na třech místech vloženy skupiny kamenů k nasměrování průtoků do středu koryta a k usnadnění transportu sedimentů. Za rubem opevnění byla provedena modelace břehů s použitím dnového sedimentu. Na upravené břehy byla rozprostřena ornice a provedeno osetí. Nakonec byla dokončena úprava nivelety dna v nadjezí a provedeny terénní úpravy.

V lednu 2015 vydal Magistrát města Olomouce kolaudační souhlas k užívání vodního díla. Celkové výdaje na stavbu přesáhly 2,5 milionu korun. Z toho tvořila dotace Evropského fondu regionálního rozvoje 85 %, dotace Státního fondu životního prostředí 5 % a zbývajících 10 % uhradilo PM.

Ing. Marcela Zapletalová
vedoucí provozního úseku

Odstranění konstrukce jezu

Oravy stupně v Karolince

Stav po rekonstrukci

Oprava poškozených stupňů na Vsetínské Bečvě

Vsetínská Bečva má ve svém horním úseku charakter šterkonosného horského toku. Niveleta jeho dna je střídavě stabilizována stupni a zdrsňenými skluzy. Na jaře 2012 způsobil průchod ledových celin závažné poškození stupňů v katastru obcí Karolinka a Velké Karlovice.

Rozsah poškození stupňů byl natolik závažný, že i při mírně zvýšených průtocích hrozila jejich další destrukce.

Projekt pro ohlášení stavby zpracoval na jaře 2014 útvar projekce a technického dozoru staveb závodu Horní Morava (ZHM). Vzhledem k tomu, že se jedná o úsek na území CHKO Beskydy, bylo mimo jiné nutné projednat a zajistit výjimku ze zákazu u zvláště chráněných živočichů. Koncem října proběhlo předání staveniště zhotoviteli, který stavbu dokončil v řádném termínu v prosinci loňského roku.

Rekonstrukce v katastru Karolinky si vyžádala opravu dlažeb, vývaru, zdiva a záhozu pod i nad stupněm. Těleso stupně bylo z rubu zpevněno a utěsněno ukotvenou železobetonovou těsnící clonou. Ve Velkých Karlovicích provedl zhotovitel opravu dlažeb, zdiva a záhozu pod, nad i v tělese stupně. Opravou stupňů byla zajištěna stabilita obou příčných objektů.

Ing. Vladan Sigmund
projektový manažer ZHM

Mimořádné pročištění propusti Zuberského jezu

Zvýšené průtoky vyvolané táním sněhové pokrývky v horní části povodí Rožnovské Bečvy v první polovině ledna způsobilo zanesení pravé jalové propusti

Zuberského jezu v Rožnově pod Radhoštěm šterkobahnitým materiálem. Tím se zhoršilo natékání vody do Zuberského náhonu, který v povodí Rožnovské Bečvy

slouží několika významným odběratelům povrchové vody.

Za sníženého průtoku a při teplotě nad bodem mrazu pročištění pracovníci provozu Valašské Meziříčí jalovou propust a odklídili naplaveniny z nátokových česlí do propusti.

Jezová propust v současné době již není vybavena táhly a zařízením pro manipulaci nového stavidla (výměna po povodních v roce 2010), a proto musela být zhotovena pomocná konstrukce pro zdvihací zařízení (hupcuk) přímo na místě. Po vytažení stavidla došlo k rychlému odplavení nánosů z prostor dna propusti a vodohospodáři zjistili, že koryto náhonu je značně zanesené. Náhon však není ve vlastnictví PM. Jeho uživateli bylo doporučeno vyčistit úsek náhonu za vtokovým objektem. Ze strany PM bylo ke zlepšení průtoku vody v náhonu učiněno maximum.

Ing. Pavlína Burdíková
vedoucí provozu Valašské Meziříčí

Odklizení naplavenin z nátokových česlí

Z další činnosti závodu

V období vegetačního klidu provedl ZHM údržbu břevných porostů na vodním toku Merta v obci Petrov pod Desnou. Během akce odstranilo PM 213 stromů a 840 m² keřů a náletových dřevin. Předem vytipované dřeviny omezovaly průtočnost a kapacitu koryta toku nebo byl jejich zdravotní stav nevyhovující a hrozil jejich pád. V místech, kde bylo opevněné koryto v těsném sevření nemovitostí, byla pro kácení použita stromolezecká technika. Na následující období vegetačního klidu je naplánována údržba dalšího úseku Merty v délce téměř 2,4 km.

Koncem roku 2014 zrealizoval útvar inženýrských činností ZHM opravu opěrných zdí Oskavy v Pňovicích. Stavba zahrnovala obnovení základových patek nábrežních opěrných zdí, opravu poškozených úseků kamenných zdí, včetně přespárování degradovaných spár, opravu kamenného záhozu vývaru pod stupněm, opravu a nátěry zábradlí schodiště na obou březích. Na technický problém narazili stavbaři při obnovení betonových základových patek. Teprve během realizace zjistili, že v části toku je dno tvořeno neúnosnými jílovými sedimenty. Pro dosažení odpovídající únosnosti základové spáry před betonáží základových patek zdí byla provedena sanace dna lomovým kamenem frakce 0–500 mm.

Zaměstnanci šumperského provozu začali počátkem letošního roku s obnovou průtočného profilu Bludovského potoka. Práce se týkají cca 700 m dlouhého úseku nad zastavěnou částí obce Bludov, který byl v roce 1983 upraven opevněním dna a svahů zatravněvacími tvárnicemi. Akci zahájili probírkou břevného porostu, která navázala na podzimní sečení trávy a odstranění rákosí. Dno a svahy koryta budou následně očištěny od nánosů a upraveny do původního lichoběžníkového profilu.

Odborné ošetření a kácení stromů podél Moravy v Uherském Hradišti

Přibližně 4,5 km dlouhé stromořadí podél řeky Moravy v Uherském Hradišti si vyžádalo dendrologické posouzení zdravotního stavu. Většina stromů se dočká odborného ošetření. Jedná se o liniovou doprovodnou zeleň, ve které z druhového hlediska dominují vždy v ucelených sekcích lípa srdčitá, lípa velkolistá, jerlín japonský a jírovec maďal. Ojediněle se zde vyskytuje javor jasanolistý a ořešák královský.

Zdravotní stav přibližně devadesátiletého stromořadí, které je v některých úsecích dokonce dvouřadou alejí, se za poslední roky značně zhoršil. V důsledku provedených změn v růstovém prostředí dřeviny silně prosychají, mají sníženou vitalitu a postupně odumírají. Tím je závažně narušena i stabilita stromů. Proces je nevratný a dřeviny budou s největší pravděpodobností následně postupně odumírat. Vzhledem

k masivnímu využívání hrází ke sportu, rekreaci a pohybu obyvatel, bylo třeba neprodleně odstranit poškozené a provozně nebezpečné dřeviny a provést vhodná pěšební opatření.

Na začátku roku 2014 zadal závod Střední Morava (ZSM) vypracování dendrologického posouzení zmíněných stromů odbornou osobou. Z podrobného posouzení stromořadí a aleje vyplynuly následující závěry.

K odstranění bylo navrženo 54 listnatých dřevin, z toho sedm bylo v havarijním stavu. K dalšímu odbornému ošetření bylo navrženo 418 stromů, což jsou téměř všechny stromy aleje.

Sedm havarijních dřevin bylo skáceno ihned. Na kácení zbylých 47 stromů byla podána na Městský úřad v Uherském Hradišti žádost o povolení ke kácení dřevin rostoucích mimo les. Úřad řízení přerušil a požadoval výjimku ze zákazů u zvláště chráněných druhů. Proto jsme následně zadali vypracování biologického posouzení, které je nutné k žádosti o výjimku doložit. Posudek ve stromech prokázal výskyt některých ohrožených druhů motýlů, blanokřídlých, brouků a obratlovců. ZSM požádal o výjimku a v současnosti čeká na rozhodnutí.

Začátkem listopadu začalo PM alespoň s ořezem ostatních stromů. Jednalo se o provedení ošetření dřevin rostoucích na hrázi levého břehu řeky v souladu se zmíněným odborným posudkem.

V této fázi ošetření byly odborně ořezány stromy na levém břehu Moravy v úseku od domu Policie ČR po čistírnu odpadních vod v Uherském Hradišti. Bylo provedeno 145 odborných zásahů na 124 stromech. Kromě instalací bezpečnostních vazeb se jednalo o odstranění výmladků, o bezpečnostní, zdravotní, redukční a výchovné řezy. Práce prováděla arboristická firma, zvolená na základě výběrového řízení. Odbornost byla doložena certifikátem Evropský arborista (ETW).

Ořezy a ostatní odborné ošetření zbylých stromů budeme provádět i v letošním roce.

Tomáš Macháček, DiS.
ekolog ZSM

Práce arboristů při odborném ošetření dřevin

Oprava segmentu dolní nádrže VD Nové Mlýny

Na podzim minulého roku začalo PM s opravou jednoho ze tří hradících segmentů na přelivu dolní nádrže vodního díla Nové Mlýny (VDNM). Jedná se o první kompletní renovaci tohoto zařízení od výstavby VDNM, tedy za 25 let.

Před provedením vlastní opravy bylo nejdříve nutné mobilním hrazením zabezpečit přístup vody k segmentu. To není jednoduchá záležitost, protože každý seg-

ment je 15 m široký a téměř 10 m vysoký. Po zahrazení proběhla podrobná prohlídka a očištění návodní strany od nánosů nečistot, usazenin a především silné vrstvy

přisedlých mlžů druhu slávička mnoho-
tvárná. Čištění probíhalo pomocí tlakové vody a také mechanicky a prováděli ho pracovníci provozu Dolní Věstonice. Pak nastoupila odborná firma, která segment očistila pískováním od zbytků starých nátěrů. Následně se začaly nanášet nové nátěry na návodní i vzdušný líc. Tyto práce nemohly být v důsledku nepříznivých klimatických podmínek dokončeny a finální nátěr tak bude proveden až na jaře při teplotě nad 5 °C. Současně s povrchovou úpravou segmentu probíhaly práce na pevných částech přelivu, zejména čištění prahů, vodících drah a bočních těsnících štítů, oprava hlavních ložisek ramen segmentů a dále výměna pryžových těsnících prvků a spojovacího materiálu. Součástí opravy byla demontáž Gallových řetězců, které byly očištěny a renovovány.

Práce budou dokončeny na jaře. Poté bude mobilní hrazení odstraněno a přemístěno k druhému segmentu, jehož oprava by v zápětí měla proběhnout obdobným způsobem.

Jindřich Grufík, DiS.
vedoucí provozu Dolní Věstonice

Hrazení segmentu pomocí jeřábu

Odstranění povodňových škod v Bystřici pod Lopeníkem

V červnu roku 2013 se nad obcí Bystřice pod Lopeníkem prohnala prudká bouřka. Během povodňové vlny, která obcí následně prošla, se hladina zvýšila místy až o 2,5 m. Voda nasycená splaveninami, bahnem a kamením zaplavila v obci několik desítek domů a zahrad.

V úseku dlouhém 2 km v korytě vodního toku Nivnička zničila velká voda téměř veškeré břehové opevnění a narušila nebo zničila všechny kamenné stabilizační stupně a kamenné skluzy. Pod obcí částečně poškodila další kamenné stupně a povodňová vlna se zmírnila až ve vodní nádrži Ordějov.

Posunem dnových sedimentů v nádrži došlo k úplnému ucpání spodní výpusti a vlna přetékala bezpečnostním přepadem papskem o výšce cca 0,4 m. Tlak vody byl obrovský a úplně zničil dno odtokového koryta a vývaru, které bylo původně opevněno kamennou dlažbou do betonu.

Na přelomu let 2013–2014 byla zpracována projektová dokumentace, v průběhu roku 2014 projednána veškerá povolení a v listopadu byly zahájeny stavební práce.

Stavba zahrnuje opravu bezpečnostního přelivu VD Ordějov, vodního toku v intravilánu i extravilánu obce Bystřice pod Lopeníkem a sedmi stabilizačních stupňů.

Dodavatel začal stavbu opravou bezpečnostního přelivu VD Ordějov, která obnáší kompletní opravu poničeného spadiště a skluzu s obnovou osmi kusů

Spadiště vodního díla Ordějov

jednostranných a devíti kusů oboustranných usměřovačů. Následovat bude rekonstrukce betonového prahu skluzu a vyčištění vývaru včetně porušených betonových rozražečů na konci vývaru. Dno spadiště je navrženo drenážní vrstvou z drčeného kameniva a betonovými bloky. Usměřovače měly být uchyceny do skalního podloží, které se podle původního geologického průřezu mělo nacházet pod skluzem. Při přípravě podloží stavbaři zjistili, že skalní podloží je zvětralé a ukotvení usměřovačů do podloží v souladu s projektem není možné. Vzhledem k tomu proběhne nové jednání s cílem najít účinnější technické řešení.

Ing. Zdeněk Jurček
vedoucí TDS a projekce ZSM

Nábřežní zeď Dyje v Břeclavi prochází údržbou

Závod Střední Morava zahájil v polovině prosince 2014 opravu zdí a zábradlí podél Dyje v Břeclavi. Stavba byla vodoprávním úřadem v Břeclavi povolena jako udržova-

cí práce a na základě projektu zpracované projekcí PM je prováděna dodavatelsky odbornou vodohospodářskou firmou. Jedná se o úsek toku Dyje ve středu města Břec-

lav dlouhý 235 m. Začátek je u Kufnerova mostu – lávka pro pěší a konec u silničního Jánského mostu. Oprava se týká levobřežní nábřežní zdi. Zábradlí nevyhovuje současným bezpečnostním požadavkům, proto se vymění v celém úseku za typ shodný s dříve opravenými úseky. Proti korozi bude konstrukce zábradlí chráněna nátěrem základní antikorozi barvou a dvojnásobnou vrstvou vrchní barvy.

Součástí prací je i zaldění jednoho sestupu k hladině, který je ve velmi špatném stavu a z hlediska údržby a provozu není využíván. Na druhém sestupu, blíže k lávce pro pěší, budou opraveny poškozené schody, dojde k přesparování zdí a doplnění kamenů poškozených částí.

Práce budou probíhat do konce dubna 2015 a jsou financovány z vlastních prostředků. Cena za realizaci dosáhne 1,6 mil. korun.

Ing. Renáta Blažková
projektový manažer ZSM

Rušený sestup k hladině

Čištění nánosů z toku „Za cihelnou“ ve Velkých Pavlovicích

Na základě žádosti starosty města Velké Pavlovice vyčistili zaměstnanci provozu Břeclav počáteční úsek drobného vodní-

ho toku s místním názvem „Za cihelnou“, který je přítokem Trkmanky. Práce provedl provoz vlastními silami a mechanizací

na přelomu ledna a února. Rozsah prací vycházel z výsledků jednání během vodoprávního řízení ohledně zásahu do významného krajinného prvku a ohlášení udržovacích prací. Místní orgán ochrany přírody povolil v úseku od 0,00–0,350 ř. km vykácet 58 ks vzrostlých stromů a 300 m² křovin a vytěžit cca 1,5 m³ nánosů. V úseku 0,350–0,500 ř. km byla naše činnost omezena pouze na odstranění menšího množství nánosů tak, aby zde vznikl spíše průleh, neboť podél této části toku byly v roce 2012 vybudovány mokřady a mohlo by zde dojít k ovlivnění vodního režimu. Jelikož sousední pozemky jsou loukami a v případě vyběžení při přívalových deštích zde nehrozí žádné škody, souhlasil s tímto řešením i vodoprávní úřad. Navazující úsek toku má již dostatečnou hloubku i mnohem větší spád a nevyžadoval žádné zásahy.

Ing. Ladislav Vágner
vedoucí provozu Břeclav

Průběh prací s využitím mechanizace

Z další činnosti závodu

V prosinci 2014 dokončili vodohospodáři čištění nánosů z koryta Bezměrovského potoka, který je pravobřežním přítokem Hané v Bezměrově. Akce dále zahrnovala rozebrání polorozpadlé pravobřežní zdi, vyhloubení základů, betonáž a vyzdění nové nábrežní zdi ze žulového kamene.

Další akce na Zlínsku proběhla na toku Mojena pod Hostýnskými vrchy. Jednalo se o práce na třech stavebních objektech v rozmezí tří říčních kilometrů. Zaměstnanci PM zde vyčistili a opravili lapače písku dřevěnou kulatinou a lomovým kamenem při výtoku z lesů nad retenční nádrží v Přilepech a rozebrali zhroucené gabiony v konkávním oblouku na levém břehu v obci Přilepy. V korytě položili základ z kamenů o hmotnosti nad 500 kg a postavili novou gabionovou stěnu. V úseku mezi stávajícími zdmi v Martinicích vyčistili koryto od nánosů a opravili zeď a pravobřežní zábradlí.

Na základě žádosti starosty obce Lukoveček a pochůzky po upravené části Fryštáckého potoka, proběhlo loni v listopadu čištění části toku v obci podél místní komunikace. Se stejným požadavkem oslovil PM také starosta obce Bohdalice na Vyškovsku. Délka úseku udržovacích prací v zástavbě činila 190 m. Koryto bylo značně zanesené a i při menších srážkových úhrnech docházelo k pomístnímu vybřežení. Původní úpravu ze 70. let provedla bývalá ZVHS formou vegetačního opevnění s kamennou patkou. Odtěžené sedimenty byly částečně využity k vyrovnání hrany pravého břehu potoka.

Potok Hloušek protéká obcí Viničné Šumice, je částečně zatrubněn a jeho zkapacitnění se týkalo dvou úseků. V prvním byly odtěženy nánosy a opevněna celá levá strana úseku kamennou rovnatinou. V druhém úseku byly pokáceny křoviny a stromy, odtěženy sedimenty, opraveny příčné prahy a prohloubena niveleta dna. V části tohoto úseku, kde levá strana toku sousedí s místní komunikací, byla provedena rovnatina z lomového kamene.

Od října do prosince roku 2014 pokračovala druhá etapa opravy toku Syrovínka v extravilánu města Bzenec. Oprava navázala na první etapu provedenou v roce 2013 a vedla k odtěžení cca 4 000 m³ nánosů z úseku dlouhého 590 m. Obě paty svahů byly zajištěny dvouřadovým plůtkem z borového dřeva. Vyčištěné koryto má profil lichoběžníkového tvaru. Směrové ani výškové parametry toku se úpravou nezměnily.

Oprava hráze Vranovské přehrady letošní turistickou sezonu neohrozí

Turisté a rekreaanti, kteří se letos v létě rozhodnou navštívit Vranovskou přehradu, se uzavírky hráze obávat nemusí. Plánované opravy, kvůli kterým nebude možný přechod přes korunu hráze po dvě letní sezony, začnou nejdříve až na přelomu září a října.

PM podalo žádost o financování rekonstrukce hráze Vranovské přehrady na Ministerstvo zemědělství (MZe). V současné

době čekáme, jak bude žádost posouzena. V případě, že by stavební práce začaly ještě v letošním roce, určitě neohrozí letní turis-

tickou sezonu. K předání staveniště by totiž došlo nejdříve v září nebo v říjnu.

Přechodu přes korunu hráze, která by jinak byla zcela uzavřena pro automobilovou i pěší dopravu, tak letos v létě nic bránit nebude. V období realizace stavby se počítá s náhradní dopravou přívozem pro pěší a turisty.

Stavební zásahy do hráze si vyžádal její nevyhovující technický stav, zejména konstrukce přemostění přelivů. „Výsledky prohlídky z roku 2011 konstatovaly nutnou zásadní opravu, při níž stavbaři nahradí celou železobetonovou mostní konstrukci,“ doplnil ředitel závodu Dyje (ZD) PM Jan Moronga. Předpokládané náklady na rekonstrukci hráze mají dosáhnout asi 90 milionů korun.

Bc. Gabriela Tomíčková
tisková mluvčí

Kvalitu vody v Brněnské přehradě zlepší sedimentační nádrž

V únoru dokončilo PM stavbu sedimentační nádrže na vodním toku Kuřimka. Vodohospodáři tím navázali na již dokončený projekt *Realizace opatření na Brněnské údolní nádrži*, který vedl ke zlepšení kvality vody v přehradě.

Ostrovky v sedimentační nádrži

Sedimentační nádrž bude sloužit jako trvalý prostor pro sedimentaci splavenin z povodí Kuřimky a zabrání tak jejich vniknutí do Brněnské přehrady. Vodohospodáři budou z nádrže sedimenty pravidelně odtěžovat. Součástí nádrže, která leží mezi Veverskou Bítýškou a Chudčicemi, je několik ostrůvků. Ty slouží jako přírodní stanoviště pro vodní živočichy. Ostrovky PM ještě osadí keři, které budou vhodné i pro zahníždění ptactva.

Mgr. Radek Špatka
útvár vnějších vztahů a marketingu

Renovace zdí jezu Radlas v Zábrdovicích

V srpnu 2014 zahájilo PM opravu opěrných zdí jezu Radlas v brněnských Zábrdovicích. Zdi jezu vykazovaly plošná a místy i hloubková poškození. Oprava se týkala i stavidla na náhonu, ze kterého odebírá vodu akciová společnost Teplárny Brno. Po celou dobu výstavby tak musel být zajištěn dostatečný průtok v náhonu a práce probíhaly ve spolupráci s odběratelem.

Během stavby vodohospodáři odtěžili nánosy z prostoru nátoky do náhonu a z nadjezí, dorovnali, vysvahovali a oseli břeh u pravobřežní opěrné zdi. Akce dále zahrnovala odbourání poškozeného zhlaví

zdi a vybetonování nových, mírně porušená zhlaví byla opravena. Opraveno bylo i prasklé kvádrové zdivo a proběhla i jeho částečná výměna včetně nového založení. Hradidla stavidla do náhonu vodohospo-

Stav před opravou

Jez Radlas po ukončení rekonstrukce

dáři vyměnili a spravili kovové části konstrukce stavidla. Před nátokem do náhonu vybudovali betonový prah pro zamezení přenosu splavenin a instalovali nový plovoucí trámec. Jelikož se jedná o frekventované místo pro pěší, osadili na zhlaví pravobřežní zdi zábradlí. Vzhledem k mírnému nástupu zimy byly práce dokončeny v předstihu v druhé polovině prosince, a to za dodržení veškerých technologických postupů, zejména při betonáži a sanaci zdiva.

Ing. Marie Kutílková
vedoucí provozního úseku

Povodí opravilo dva stupně v Nikolčicích

Opravovaný 515 m dlouhý úsek Nikolčického potoka se nachází v Nikolčicích na Břeclavsku. Stavební práce, které zde ZD zahájil loni v září, trvaly pět měsíců a zahrnovaly opravu dvou stupňů, opevnění břehu a čištění koryta od sedimentu.

Stavba byla rozdělena do dvou etap. V první etapě proběhlo těžení nánosů z koryta toku o celkovém objemu 510 m³ a stabilizace pravého břehu u základní školy. Druhá etapa představovala opravu kamených stupňů a zdí. U jednoho ze stupňů bylo odbouráno veškeré zdivo z tělesa i ze zavazovacích křídel, a to až na základovou

spáru. Těleso stupně bylo zhotoveno z betonového jádra a obloženo na pohledové a horní (přelivné) straně obkladovým rádkovým zdivem z hrubých kopáků. Druhý stupeň zůstal zachován a jeho oprava obnášela předezdění stávajícího vzdušného líce. Původní zdivo bylo odbouráno až na zdravé jádro a předezdění stupně bylo do původní konstrukce ukotveno pomocí ocelových trnů.

Ing. Kateřina Chovancová
projektový manager ZD

Původní stav

Realizace stavebních prací

Z další činnosti závodu

V období od listopadu loňského roku do letošního února opravil ZD cca 190 m břehového opevnění Moravanského potoka v místní části města Brna, Přizřenicích. Oprava spočívala v opevnění obou břehů toku kamenným záhozem s urovnáním líce na základovou kamennou patku. Stavba byla přístupná pouze z levého břehu, kde je v blízkosti toku uložen optický kabel a nad levou břehovou hranou se nachází elektrické vedení vysokého napětí, které nejde dlouhodobě vypnout. Zhotovitel stavby musel zajistit technický dohled pro práce v ochranném pásmu elektrických vedení.

Nové ocelové zábradlí s povrchovou úpravou žárový pozink, dlouhé 30 m a vysoké 1,1 m, vybudoval ZD na levobřežním pilíři jezu v Přizřenicích. Projekt zpracoval útvar TDS a projekce, osazení bylo realizováno dodavatelsky. Realizací byla zajištěna bezpečnost vodního díla, které je situováno v bezprostřední blízkosti cyklistické stezky.

Loni v listopadu byla ukončena rekonstrukce Pražského mostu přes řeku Jihlavu v Jihlavě. Jednou z podmínek správce toku bylo odklizení veškerého materiálu, který byl v souvislosti se stavbou uložen v korytě vodního toku a na břehové hraně. Na objednávku zhotovitele byly práce provedeny bagrem Menzi Muck.

Zaměstnanci provozu Brno opravili nátrže v úseku konkávního břehu Šatavy pod silničním mostem na hranici k. ú. Ledce a Sobotovice. Nátrž vznikla v důsledku nepříznivých směrových i průtočných poměrů a škody pod nátrží v podobě odplaveného zpevnění paty břehu pokračovaly v délce několika desítek metrů až po nízký stabilizační stupeň. Odstranění nánosů podél paty levého břehu a úprava konkávního pravého břehu v rozsahu škody do původního sklonu byly provedeny za použití vodního bagru. Místo nátrže a navazující paty svahu bylo opevněno lomovým kamenem do 80 kg s urovnáním lícem.

Povodňová situace počátkem nového roku

Vlivem vydatných srážek a oteplení došlo v noci na sobotu 10. ledna a během následujícího dne k vzestupům hladin některých řek s dosažením stupňů povodňové aktivity (SPA). Největší srážky byly zaznamenány během páteční noci na VD Landštejn. Vodohospodáři, vzhledem k upozornění na možnost odtávání sněhové pokrývky spojené s vydatným deštěm, zahájili již ve středu 8. ledna předpuštění některých nádrží.

Meteorologická situace

Největší srážky byly zaznamenány během páteční noci na VD Landštejn – 30 mm, nad VD Vranov a VD Mostiště do 20 mm a na ostatním území 5–15 mm. V neděli 11. ledna byly srážky už menší, do 10 mm na celém území.

Hydrologická situace

Vlivem vydatných srážek a oteplení docházelo v noci na sobotu a během dne k vzestupům hladin na vodních tocích s dosažením stupňů povodňové aktivity. Průtoky v horních úsecích kulminovaly během sobotního večera a následné noci.

Na vodních tocích byly dosaženy stupně povodňové aktivity

II. SPA – Janov (Moravská Dyje), Podhradí (Dyje), Baliny (Balinka), Dolní Bory (Oslava),

Borovnice (Svratka), Dalečín (Svratka), Lupěné (Moravská Sázava), Moravičany (Morava), Březná (Hoštejn), Skryje (Loučka).

I. SPA – Jemnice (Želetavka), Vysočany (Želetavka), Dvorce (Jihlava), Ptáčov (Jihlava), Mostiště pod př. (Oslava), Jimramov (Fryšávka), Veverská Bítýška (Svratka), Brno-Poříčí (Svratka), Prostř. Poříčí (Křetínka), Skryja (Loučka), dolní Loučky (Loučka), Ivančice (Jihlava), Příbice (Jihlava), Ladná (Dyje), Kašava (Dřevnice), Nesměř (Oslava), Dolní Loučky (Loučka).

Nádrže

Vzhledem k vydaným upozorněním na možnost odtávání sněhové pokrývky spojené s vydatným deštěm bylo již ve středu 8. ledna zahájeno předpuštění některých nádrží, které pokračovalo i v dalších dnech, např. Mostiště, Bystřička, Karolinka,

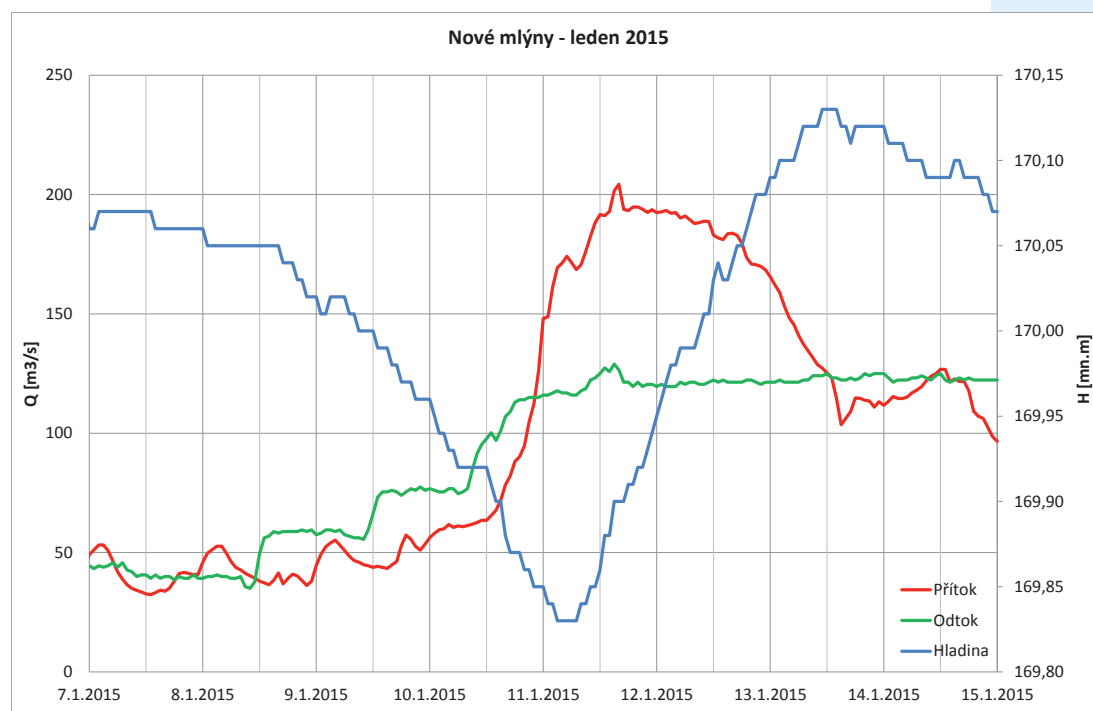
VYHODNOCENÍ NÁDRŽÍ

- Vranov – max. přítok 140 m³/s, max. odtok 55 m³/s
- Vír – max. přítok 55 m³/s, max. odtok 12 m³/s
- Mostiště – max. přítok 22 m³/s, max. odtok 11 m³/s
- Brno – max. přítok 75 m³/s, max. odtok 43 m³/s
- Nové Mlýny – max. přítok 200 m³/s, max. odtok 130 m³/s

Nové Mlýny a pro udržení již předpuštěných hladin byl zvýšen operativně odtok z Vranova, Víru, Brna.

Před nástupem povodně byly veškeré retenční prostory volné a volné byly i části zásobních prostor v nádržích. Během povodně byly postupně zvyšovány odtoky z nádrží, které ztransformovaly povodňové průtoky.

Vodohospodářský dispečink

Povodí Moravy prezentovalo Koncepti svého rozvoje do roku 2019 ve Zlínském kraji

Celkem deset investičních akcí plánuje do konce roku 2019 PM ve Zlínském kraji. Vyplyvá to z Koncepce, kterou vedení Zlínského kraje představil management PM v čele s jeho generálním ředitelem Janem Hodovským. Jednání ve Zlínském kraji bylo prvním z řady, které PM chystá. Následovat budou kraje Olomoucký, Jihomoravský a Vysočina.

„Jsem rád, že jsme se mohli potkat s vedením kraje a představit jim činnost podniku, jeho vedení a především priority našeho rozvoje do roku 2019. Koncepce rozvoje podniku, kterou nyní samosprávám představujeme, zahrnuje všechny naše činnosti, od provozních, správy vodních děl, protikorupčního programu, veřejných zakázek, až po práci se zaměstnanci nebo IT vybavení. Veřejnost však zcela jistě nejvíce zajímají investiční aktivity, a proto je jim v koncepci vyhrazena velká část. „Ve Zlínském kraji do roku 2019 plánujeme deset velkých akcí předběžně za 638 milionů korun,“ řekl generální ředitel RNDr. Jan Hodovský. Mezi největší akce bude patřit např.

rekonstrukce VD v Koryčanech za 135 milionů korun, poldr v Mysločovicích, ochranné hráze v Tlumačově za 120 milionů korun nebo protipovodňové opatření na levém břehu vodního toku Brumovka v Brumově – Bylnici, Starém Městě u Uherského Hradiště, Uherském Brodě, Kunovicích, ve Zdounkách nebo protipovodňová opatření na Rožnovské Bečvě.

PM bude prezentovat koncepci svého rozvoje v dalších třech krajích, Jihomoravském, Olomouckém a Kraji Vysočina. Cílem je navázat na dosavadní dobrou spolupráci s hejtmany krajů. „Velká rozloha Povodí Moravy, s.p., zasahující do sedmi krajů, znamená také velkou rozmanitost různých

problémů s vodou spojených. Setkávání se zástupci místních a územních samospráv je cesta k otevřené komunikaci, vzájemnému pochopení a pomoci v řešení problémů. Bereme obce i kraje za hlavní partnery spolupráce ve zvládnání rizik povodní, sucha i čistoty vod,“ dodal generální ředitel Jan Hodovský.

Bc. Gabriela Tomíčková
tisková mluvčí

Musíme se vrátit ke společné podstatě a tou je prevence

Pracovní setkání ředitele České inspekce životního prostředí (ČIŽP) Erika Geusse a generálního ředitele PM Jana Hodovského má konkrétní výsledek. Je jím dohoda na uspořádání společného semináře, na kterém by se ke kulatému stolu posadili zástupci ČIŽP, státních podniků Povodí a ministerstev. Společně by měli diskutovat o nutném zaměření se na prevenci a také o kvalitnější výměně informací s důrazem na jednotný pohled na činnost správců vodních toků v kontextu zákona o vodách a zákona o ochraně přírody a krajiny.

„Podniky Povodí a inspekce mají celou řadu shodných zájmů, a to jak v oblasti ochrany vod, tak ochrany přírody. Musíme spolu ale více jednat a vrátit se ke společné podstatě a tou je prevence možného poškození životního prostředí. Nelíbí se mi například nejednoznačné, regionálně nejednotné a obtížně předvídatelné uplatňování

metodických přístupů na úseku ochrany přírody a krajiny. Společný seminář je rozhodně dobrý nápad,“ řekl Erik Geuss. Ředitel PM Jan Hodovský jeho slova potvrdil: „Uspořádání společného semináře velmi vítám. Věřím, že nám pomůže více otevřít komunikaci, prodiskutovat konkrétní témata a najít maximální možný soulad nad některými rozpory.“

Zdroj:

Česká inspekce životního prostředí
http://www.cizp.cz/3937_Musime-se-vratit-ke-spolecne-podstate-a-tou-je-prevence

Projekt českých a slovenských vodohospodářů zlepšuje zvládání povodní

Během letošního února dokončilo PM dlouhodobý projekt s názvem *Automatizace výměny krizových dat v hydrologické oblasti povodí Moravy a Dyje*. Pracovalo na něm společně se Slovenským vodohospodářským podnikem.

Vodohospodáři z obou zemí si od projektu slibují hlavně zefektivnění přenosu informací o průtocích a vodních hladinách

během povodní v povodí Moravy a Dyje a jejich zpřístupnění na internetu. „Povodně jsou stálým rizikem a způsobují značné škody na majetku i zdraví. Je proto naší prioritou stále intenzivně pracovat na zlepšování systému povodňové ochrany a prevence, aby tyto škody byly co nejmenší. Projekt nám i slovenským kolegům pomůže pro lepší koordinaci prací s využitím přesných a aktuálních informací o situaci v povodí,“ řekl generální ředitel PM Jan Hodovský.

Projekt Automatizace výměny krizových dat rovněž přinese možnost okamžitého přístupu k aktuálním informacím o vývoji průtoků na horním úseku Dyje nad nádrží

Nové Mlýny, levostranných přítocích Moravy, Chvojnice, Myjavy a zejména v oblasti Hodonínského uzlu a celé oblasti poldru Soutok až po Moravu pod soutokem s Dyjí.

Finance na projekt, který zástupci PM představili počátkem února na konferenci ve slovenské Skalici, poskytla Evropská unie. „Projekt je kofinancován z Evropského fondu regionálního rozvoje (ERDF) v rámci Operačního programu přeshraniční spolupráce Slovenská republika – Česká republika 2007–2013,“ upřesnil investiční ředitel PM Lukáš Sobotka.

Ing. Ludmila Kovářová
útvár mezinárodních projektů,
dotací a obchodu

Plány povodí předmětem odborných seminářů

Dne 12. února 2015 zahájilo PM na Krajském úřadu Zlínského kraje sérii odborných seminářů pro odbornou veřejnost, státní správu i nevládní organizace. Plány povodí jsou základní strategické dokumenty ve vodním hospodářství a ochraně vod. Jejich zpracování je metodicky sjednocené v celé Evropské unii. Obsahují jak hodnocení současného stavu, tak zejména opatření k dosažení dobrého stavu vod v celém povodí. Vedle plánů povodí jsou prezentovány návrhy plánů pro zvládání povodňových rizik. Po setkání ve Zlíně budou navazovat podobné akce i v dalších krajských městech.

Odborné semináře pokračovaly 17. února 2015 na Krajském úřadu Jihomoravského kraje, 25. února 2015 na Krajském úřadě Olomouckého kraje. U dalších krajů proběhly prezentace ve spolupráci s dalšími podniky Povodí. Společně se státním podnikem Povodí Labe dne 4. března 2015 na Krajském úřadu Pardubického kraje, společně se státními podniky Povodí Vltavy a Povodí Labe dne 10. března 2015 na Krajském úřadu Kraje Vy-

sočina a poslední byl 12. března 2015 na Krajském úřadu Jihočeského kraje, a to společně se státním podnikem Povodí Vltavy.

Plány povodí jsou v České republice zpracovány v podobě „plánů dílčích povodí“ a „národních plánů povodí“. Partneři pro zpracování plánů dílčích povodí jsou podnikům Povodí krajské úřady, národní plány povodí zpracovávají Ministerstvo zemědělství a Ministerstvo životního prostře-

dí. Plány byly dokončeny v loňském roce a od 22. prosince 2014 byly tyto dokumenty zpřístupněny k připomínkám uživatelů vody a veřejnosti.

Komu na místní i regionální úrovni není lhostejné, jak zanecháme vodní zdroje dalším generacím a co uděláme pro jejich zlepšení i pro ochranu před riziky povodí a sucha, měl by se do připomínkování těchto dokumentů zapojit.

PM je na základě odst. 13, § 24 vodního zákona pořizovatelem dvou plánů dílčích povodí, a to *Plánu dílčího povodí Dyje* <http://pop.pmo.cz/cz/stranka/dyje/> a *Plánu dílčího povodí Moravy a přítoků Váhu* <http://pop.pmo.cz/cz/stranka/morava/>

Bc. Gabriela Tomíčková
tisková mluvčí

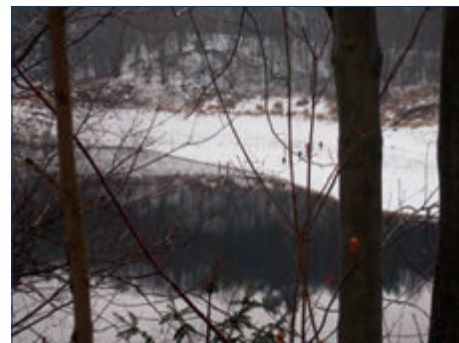
Starosta obce Vír přistižen při novoročním koupání v přísně chráněné lokalitě

Ostraha PM přistihla 1. ledna 2015 u vodárenské nádrže Vír deset osob, které porušily zákaz vstupu do 1. ochranného pásma vodního zdroje. Mezi nimi byl i starosta Víru Ladislav Stalmach, který se zde opět účastnil takzvaného „novoročního koupání“. Na místo přijela Policie ČR a osoby legitimovala. Přestupek bude řešit místně příslušný vodoprávní úřad, který stanoví i výši pokuty.

„Povodí Moravy, s.p. rozhodně nesouhlasí s každoroční akcí „novoročního koupání“ ve vodárenské nádrži Vír. Mám informace, že se akce pan starosta Stalmach opakovaně účastní a proto jsem už v lednu loňského roku pana starostu písemně vyzval, aby podobné aktivity přestal podporovat a respektoval zákaz koupání v přísně chráněné

lokalitě“, doplnil generální ředitel PM RNDr. Jan Hodovský.

Vodárenská nádrž Vír patří k nejvýznamnějším vodním zdrojům, a to nejen v dílčím povodí řeky Dyje, ale i v celé České republice. Pitnou vodou zásobuje města a obce s téměř půlmilionem obyvatel. Každou vteřinu se z ní odčerpává téměř 50 litrů vody.

Základní ochrana vodního zdroje je podle vodohospodářů nezbytná a koupání ve vodárenské nádrži Vír je přísně zakázáno.

Bc. Gabriela Tomíčková
tisková mluvčí

Z nebezpečného jezu v Oseku nad Bečvou opět zmizelo záchranné lano

Trápení zaměstnanců PM se zloději a vandaly, kteří kradou či ničí záchranné prvky instalované u nebezpečných jezů, pokračuje i v novém roce. Naposledy řádili na jezu v Oseku nad Bečvou, odkud si v lednu odnesli záchranné lano. Český svaz kanoistů, jenž se stará o údržbu záchranných prvků na oseckém jezu, sem dodal nové lano do deseti dnů.

Jez v Oseku nad Bečvou vybavilo PM bezpečnostními prvky v roce 2011, po jejich instalaci je pak předalo Českému svazu kanoistů, který je udržuje a případnou ztrátu nebo poškození hradí z vlastních prostředků. Osecký jez se stal terčem zlodějů již poněkolkrát. Nyní se jedná už o pátý případ krádeže od osazení tohoto jezu před čtyřmi lety. Ve dvou případech zajistilo náhradu PM, v dalších případech Český svaz kanoistů. Ten plánuje osadit jez v Oseku záchranným lanem výrazně nezaměnitelné barvy, který bude v případě krádeže dobře identifikovatelný. PM již osadilo bezpečnostními prvky celkem 14 jezů, které zaměstnanci podniku pravidelně kontrolují. Vybavení jednoho z nich přijde zhruba na 25 tisíc korun.

Mgr. Radek Špatka
útvár vnějších vztahů a marketingu

Světový den vody

Voda a udržitelný rozvoj

„Nedědíme zemi po našich předcích, nýbrž si ji půjčujeme od našich dětí.“

Antoine de Saint-Exupéry

Světový den vody si již více než dvacet let připomínáme 22. března a každý rok je spojen s konkrétním tématem připomínajícím význam vody v celosvětovém měřítku. Rok 2015 je věnován problematice „Vody a udržitelného rozvoje“. Udržitelný rozvoj má svoji historii i v České republice a zejména v povodí Svatky.

Povodí Svatky je závislé na omezených vodních zdrojích, které současně svojí velikostí a významem představují zásadní zdroje pro zásobování obyvatelstva pitnou vodou Kraje Vysočina a Jihomoravského kraje. Zvýšené požadavky na dodávku surové vody, ochranu vodních zdrojů i jakost povrchových vod vedly v 80. letech minulého století představitelé vodohospodářských organizací k založení společenství zástupců těchto organizací se zástupci státní správy a samosprávy – Rady povodí Svatky (RAPOS). Všechny tyto požadavky lze shrnout do jediného cíle – zabezpečit udržitelný rozvoj v povodí Svatky. Víze RAPOSu se plně ztotožňují s letošním tématem k připomenutí významu vody v rámci oslav Světového dne vody. RAPOS se dotýká správného uspořádání

Udržitelný rozvoj a vodní právo

Motto letošního Světového dne vody je – na rozdíl od let minulých – takřka všeobjímající. Téma udržitelného rozvoje je velmi široké a obsahuje v podstatě všechny aspekty lidské činnosti a celé prostředí jeho existence. Jedním z jeho pilířů je postoj člověka k životnímu prostředí, jeho stavu a ochraně, vodu jako jednu z nedílných složek životního prostředí¹ nevyjímaje.

Problematika udržitelného rozvoje je problematikou globální a je třeba ji vidět a řešit v souvislostech, protože životní prostředí a dopad lidské činnosti na něj nezná hranice mezi zeměmi, kontinenty a úrovněmi společnosti či ekonomické vyspělosti. S tím, jak roste počet obyvatel planety a jak

člověk stále více expanduje do dříve nedostupných oblastí, s tím, jak spotřebovává přírodní zdroje a jak se snaží žít stále pohodlněji, stává se z lokálních problémů hrozby nedostatku nebo nedostatku té či oné suroviny záležitost celosvětová. S ohledem na aktuální spotřebu a snahu o zlepšování životní úrovně vzrůstá obavou z nedostatku provázená nutnost zajistit přírodní zdroje a plnohodnotné životní prostředí pro generace příští. Právě to je hlavním smyslem a cílem principu udržitelného rozvoje.

Budeme-li se snažit zasadit motto VODA A UDRŽITELNÝ ROZVOJ do českého právního rámce, musíme stejně jako kdekoli jinde na světě vzít v úvahu, že udržitelnost rozvoje stojí na čtyřech pilířích – environmentálním, sociálním, ekonomickém a technickém. Česká republika patří bezesporu mezi vyspělé země, a ačkoli 40 let trvající mentální devastace společnosti způsobená komunistickým režimem poznamenala dlouhodobě náš přístup k vlastní historii, národnímu bohatství a přírodním zdrojům, porevolučním obdobím počínaje nabrala naše země kurz odpovědného přístupu k životnímu prostředí. Základní právní normou na tomto úseku se stal první (a zatím i poslední) zákon o životním prostředí², který kdy naše země měla a který byl přijat v roce 1992. Zakotvuje mimo jiné právě princip trvale udržitelného rozvoje jako princip, na němž je celá ochrana životního prostředí a využívání přírodních zdrojů postavena. Trvale udržitelným rozvojem je takový rozvoj, který současným i budoucím genera-

tří krajů – Jihomoravského, Pardubického a Kraje Vysočina. Hlavních představitelů těchto krajů jsme se proto zeptali na udržitelný rozvoj ve vztahu k vodě a k jejich územní působnosti.

**JUDr. Michal Hašek,
hejtman Jihomoravského kraje**

Letošní téma Světového dne vody významně vystihuje zásadní úlohu vody v našem životě. Jihomoravský kraj si je samozřejmě vědom úzké propojenosti mezi vodou a rozvojem jako takovým včetně možného vzájemného negativního ovlivnění. Proto mezi hlavní principy kraje patří strategie pro zlepšení ochrany a udržitelnosti využívání vodních zdrojů tak, aby i budoucí generace měly na našem území stejnou možnost přístupu k vodě jako základnímu prvku našeho bytí.

Důležitým podpůrným prvkem této strategie je mimo pravidelné výchovné osvěty směřující zejména na mladé občany našeho kraje i vytvořený dotační program poskytující finanční podporu vodního hospodářství zejména v oblasti zásobování obyvatel pitnou vodou, komplexního odkanalizování a čištění odpadních vod v souladu se strategickými materiály Jihomoravského kraje.

Jsmo si vědomi, že zlepšování životní úrovně obyvatel Jihomoravského kraje musí probíhat ve velmi úzké symbióze s vodním ekosystémem umožňujícím zajištění této přírodní hodnoty pro další generace.

¹ § 2 zákona č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, v aktuálním znění

² Zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, v aktuálním znění

MUDr. Jiří Běhounek,
hejtman Kraje Vysočina

„Aqua est fundamentum vita.“

Voda je drahocenná pro život ničím nenahraditelná surovina. Zásoby čisté sladké vody nejsou nevyčerpatelné, proto je třeba je chránit. Mít k dispozici v denním životě prakticky neomezené množství vody je pro nás samozřejmostí, ale není tomu tak na celém světě. U nás proto ztrácíme pocit, že jde o velmi důležitou věc. Tyto skutečnosti pouze přidávají na významu vodním dílům ležícím na území Kraje Vysočina, která slouží k zásobování pitnou vodou. V povodí Moravy se jedná především o vodárenské nádrže Vír, Mostiště nebo Hubenov. Vodní dílo Vír spolu s vodním dílem Švihov, které se nachází v povodí Vltavy, patří ke strategickým zásobárnám pitné vody pro největší městské aglomerace – Prahu a Brno. Na řece Jihlavě se nachází přehrada Dalešice, která slouží především k energetickým účelům.

Chceme-li udržitelně nakládat s vodou, na které jsou existenčně závislé statisíce lidí, vyžaduje to odpovědný přístup nejen na lokální, ale i na centrální úrovni – nejen v místech, kde voda pramení a kde je akumulována, ale i tam, kde je finálně využívána. Mállokdo si dnes uvědomuje, že za kvalitní a čistou vodou stojí mnohdy přísná agromická a rekreační omezení a vysoké investice do čistíren odpadních vod v místech vzdálených desítky kilometrů od domácího vodovodního kohout-

cím zachovává možnost uspokojovat jejich základní životní potřeby a přitom nesnižuje rozmanitost přírody a zachovává přirozené funkce ekosystémů³. Tedy je připuštěno pouze takové hospodaření s přírodními zdroji či životní prostředí ovlivňující, které zajistí, že i ti, kdo přijdou po nás, je budou mít k dispozici minimálně ve stejné kvalitě jako my. V ideálním případě by obnovitelné přírodní zdroje měly být čerpány pouze tak rychle, jak rychle jsou schopny se samy obnovovat a vyčerpatelné přírodní zdroje pouze tak rychle, jak rychle jsme schopni přejít na jejich náhražky, které v mezidobí vybudujeme. Zatížení území lidskou činností se připouští pouze v únosné míře, tzn., že znečišťovat životní prostředí je možno jen do té míry, jaká je asimilační kapacita samotného životního prostředí, tedy vždy jen tak, aby nedošlo k jeho poškození⁴.

Ochrana vod jako složky životního prostředí je deklarována vodním zákonem⁵ jako veřejný zájem a podrobněji je upravena v hlavě páté zákona. Vedle ochrany vod však vodní zákon deklaruje i další veřejné zájmy, mimo jiné užívání vodních zdrojů, a to užívání udržitelné. Nástrojem

³ § 6 zákona o životním prostředí

⁴ § 5 zákona o životním prostředí

⁵ Zákon č. 254/2001 Sb., o vodách a o změně některých zákonů (vodní zákon), v aktuálním znění

k vymezení obou uvedených veřejných zájmů a hlavně k jejich vzájemné harmonizaci je plánování v oblasti vod⁶. Užívání vod (a jeho plánování) je závislé na celé řadě vzájemně propojených a podmíněných faktorů, které by se daly rozdělit do několika zásadních skupin. Tou první, vodě samotné nejbližší, jsou faktory environmentální, z nichž nejvýznamnější je jistě funkce vody jako nezbytného elementu pro existenci fauny a flóry a aktuální vývoj klimatu. Další skupinou jsou faktory společenské – nároky společnosti na spotřebu a užívání vod, ať už co do množství, tak co do kvality, které se velmi úzce prolínají s faktory ekonomickými přetvářejícími vodu na tržní surovinu a kladoucími důraz na ekonomickou efektivnost užívání vod. V neposlední řadě je třeba zmínit i faktory technické, ať už jde o technologie zabezpečení kvality a dodávky vody či technická opatření ke zmírnění přirozených výkyvů vydatnosti zdrojů. Voda má obrovský a nezastupitelný význam jak ve svém přirozeném prostředí, tak v prostředí člověka. Nahlíženo z jakéhokoli úhlu pohledu jde stále o jedno a totéž médium a faktory na něj a jeho spotřebu působící se prolínají tak silně, že nelze určit prioritou některého z nich. Stavění určité „role“ vody do popředí by bylo chybou, jejíž následky

⁶ § 23 vodního zákona

by se dříve nebo později negativně promítly i do zbývajících polí působnosti vody a v konečném důsledku vůči člověku. Právě sladění působení všech faktorů podmiňujících užívání vod je klíčové pro správné nastavení udržitelnosti jejího využívání.

Přehled témat jednotlivých ročníků

- 1994 Péče o vodní zdroje je věcí každého
- 1995 Ženy a voda
- 1996 Voda pro žíznivá města
- 1997 Světová voda – je jí dost?
- 1998 Podzemní voda – neviditelný zdroj
- 1999 Každý žije podél toku
- 2000 Voda pro 21. století
- 2001 Voda a zdraví
- 2002 Voda pro rozvoj
- 2003 Voda pro budoucnost
- 2004 Voda a katastrofy
- 2005 Voda pro život
- 2006 Voda a kultura
- 2007 Zvládání vodní nouze
- 2008 Voda a hygiena
- 2009 Společná voda, společné příležitosti
- 2010 Čistá voda pro zdravý svět
- 2011 Voda pro města
- 2012 Voda a bezpečnost potravin
- 2013 Mezinárodní rok vodní spolupráce
- 2014 Voda a energie
- 2015 Voda a udržitelný rozvoj

Pojetí udržitelného rozvoje v českém právním řádu je plně v kontextu s tím světovým. OSN definuje udržitelný rozvoj jako „takový rozvoj lidské společnosti, který uvádí v soulad hospodářský a společenský pokrok s plnohodnotným zachováním životního prostředí“⁷. Rozvoj je proces, v ideálním případě dynamický a nekonečný, jehož cílem je zlepšení původního stavu vedoucí k vytvoření nové (rozumějme lepší) podoby, než té, která byla předlohou. Udržitelný rozvoj je pak vnímán jako postupné zlepšování stavu, které má ovšem své hranice. Jde o cílenou činnost, která je ovladatelná co do rychlosti i rozsahu. Jde o proces, který musí podléhat nějakému řádu a pravidlům právě proto, aby nás – lidstvo – dovedl k očekávaným výsledkům. Středobodem tohoto procesu je plná odpovědnost za to, co děláme, za následky, které tím způsobíme a za to, v jakém stavu přenecháme naši planetu dalším generacím.

Dovolím si tento příspěvek zakončit citátem klasika, který plně vyjadřuje princip trvale udržitelného rozvoje, citátem, který ačkoli byl vyřčen před mnoha desítkami let, je dnes více než aktuální. Antoin de Saint Exupéry řekl: „Nedědíme Zemi po svých předcích, nýbrž si ji půjčujeme od našich dětí“.

Mgr. Jitka Keková
útvár majetkoprávní

ku. Je férové, aby se na tomto nekomfortu pro lidi z okolí přehrad rozumným dílem podíleli i koncoví spotřebitelé. Pokud chceme dosáhnout trvale udržitelného rozvoje v oblasti vodního hospodářství, znamená to, že musíme vodu využívat tak, abychom uspokojili své současné potřeby, ale zároveň umožnili jejich uspokojení i generacím budoucím.

JUDr. Martin Netolický, Ph.D.,
hejtman Pardubického kraje

Pardubický kraj má to štěstí, že se na jeho území nachází velké množství bohatých zdrojů pitné vody, které zásobují obyvatele i dalších regionů České republiky. Na likvidaci starých ekologických zátěží, které často ohrožují kvalitu pitné vody z důvodu vysokého obsahu dusičnanů nebo dalších látek, věnuje Pardubický kraj velkou pozornost a nemalé prostředky. Příkladem projektů je revitalizace skládky v Dolní Lipce, která ohrožovala vodu v Tiché Orlici, areálu bývalé Transporty Chrudim a dalších. Bohužel se na území kraje stále nacházejí oblasti, jako například areál pardubické chemičky Synthesia, kde je kvalita podzemní vody značně narušena. Tato investice však bude vyžadovat nejen národní, ale i evropské zdroje. Kvituji, že pomocí tzv. vodního účtu mohou kraje napomáhat soukromým subjektům v likvidaci ekologických zátěží s vlivem na vodu. Vodu a vodní zdroje je totiž nezbytné chránit, jelikož jejich význam je nenahraditelný.

⁷ Brundtland report 1987; Summit Země v Riu de Janeiro 1992

O různé žouželi

Jako zhruba desetiletý chlapec jsem věděl, že v řece Staříč v Jeseníku žijí pstruzi a v pivovarském rybníku čolci, žáby, pulci a pijavky. Po hladině rybníka běhaly bruslařky, kterým jsme nesprávně říkali vodoměrky. Jak šel čas, ze znečištěného Staříče zmizeli pstruzi a objevily se naopak chomáče růžových nitěnek. Koncem osmdesátých let byla v Písečné vybudována čistírna a pstruzi se zase vrátili. Pivovarský rybník byl ovšem zavezen. A já jsem byl starší a začal poznávat, že v našich vodách nežijí jenom ryby, čolci, žáby, pijavky a nitěnky, ale spousta jiných, pozoruhodných živočichů, které můj milý profesor hydrobiologie František Kubíček nazýval souborně žouželi.

Se žouželí se můžeme důvěrně sblížit tak, že v potoce nebo v řece vybereme kámen střední velikosti, obrátíme ho a bedlivě budeme sledovat ty, kteří se z kamene snaží uprchnout. Budeme-li mít štěstí, zahlédneme jepice se třemi „ocásky“ na za-

dečku, pošvatky se dvěma „ocásky“, drobné vodní brouky, kteří nedokážou uprchnout, jejich larvy i larvy střechatek s jedním „ocáskem“. Část zvířat však na kameni zůstane, protože se neumí rychle pohybovat – jsou to různí „červíčci“, např. nitěnky, pijavky

Strunovec z pramene u Lázní Jeseníků

a také larvy pakomárů, tiplic a všelijakých much. Výrazně nás upoutají domečky, které si z klaců, jehličí a kamínků staví larvy chrostíků a také schránky měkkýšů nebo placaté ploštěnky, které mají velice zvláštní způsob lovu. Jejich vychlípitelný hltan při-

Splešťule blátivá – dravá vodní ploštěnka z příbřežní zóny nádrže Landštěj

pomíná obrácenou ponožku, která se vysune z tělní dutiny, a poté, co na sebe nalepí kořist, se vrátí zpět. Na dně našich toků se pohybuje několik druhů raků, například rak říční nebo pestří raci, zavlečení z Ameriky, a také malé koryši s podivuhodnými jmény, jako blešivci nebo vodní berušky. Při březích toků, kde je dostatek bahna i rostlinné drtě je možno nalézt rozmanité larvy vážek a šídel, o kterých se říká, že kdyby byly velké jako pes, staly by se nejobávanějšími šelkami na naší planetě.

Když odejdeme od potoka anebo od řeky k nejbližšímu rybníku, protáhneme vodní sloupec sítí z mlynářského hedvábí a obsah vypustíme do zavařovací sklenice, uvidíme mimo všelijakých vodních ploštic a broučků množství drobných, průsvitných živočichů, volně se vznášejících ve vodě. Akvaristé jim říkají vodní blechy a my jim budeme říkat odborně zooplankton a budeme vědět, že jsou to hlavně perloočky a buchanky. V blátě při břehu žijí zvláštní vodní ploštice splešťule blátivé, které vypadají jako vodní štíři bez nahoru zahnutého ocásku a bez bodce na jeho konci.

Zvláštním případem vodního biotopu jsou studánky, ve kterých žije také nečekané množství zajímavých zvířátek. Mimo chrostíků, ploštěnek, jepic, brouků i pošvatek zde můžeme narazit na podivnost nej-

Vzácná dravá perloočka *Polyphemus pediculus*

podivnější – na živou, zkroucenou, hnědou strunu na baskytaru, tedy na zvíře, které se jmenuje strunovec a které jako drobná larvička parazituje ve vodních broucích. V dospělosti se potom zkrátí na dně studánky nebo dokonce ve studních a vyvolává zcela zbytečné obavy o kvalitu vody. Kolem pramenů se vyskytují také hojně skokani, ropuchy a zvláště v horách mloci, jejichž záhad-

Schránkatí chrostíci *Silo pallipes*

***Heptagenia sulphurea* – jepice přizpůsobená svým plochým tělem k životu v prudkém proudu vody**

né pulečky s prstovitými žábry za hlavou můžeme nalézt v pramenných stružkách.

Na závěr bych Vás chtěl ještě seznámit s originálním a pravdivým názorem velkého znalce vodního života pana profesora Kubíčka. Říká, že pro dostatečnou znalost života vodní žouzele u milovníka přírody, který není přímo hydrobiologem nebo entomologem, stačí dobrá znalost knih Ondřeje Sekory, zvláště známých příhod Ferdý mravence. Zevrubné zvládnutí tohoto výjimečného díla zajišťuje uspokojivý přehled v zoologii vodního prostředí i přehled o životě hlavní žouzele suchozemské.

Mgr. Rodan Geriš
útvár vodohospodářských laboratoří

KONFERENCE S MEZINÁRODNÍ ÚČASTÍ VODNÍ NÁDRŽE 2015

6.-7. ŘÍJNA 2015
OREA HOTEL VORONĚŽ
BRNO

Povodí Moravy, s.p., ve spolupráci s Českou vědeckotechnickou vodohospodářskou společností, ostatními podniky Povodí a partnery, zve všechny vodohospodáře, spřízněné odborníky a přátele na konferenci s mezinárodní účastí Vodní nádrže 2015.

Staňte se přednášejícím

- Chcete prezentovat svůj výzkum?
- Chcete s kolegy sdílet zkušenosti z Vašeho projektu?
- Znáte řešení na aktuální problémy z oblasti vodního hospodářství?

Důležité termíny pro přednášející:

- 29. květen** – zaslání abstraktů přednášek
- 12. červen** – vyrozumění o zařazení do programu
- 7. září** – zaslání finální přednášky pro sborník

Staňte se partnerem

Důležité termíny pro partnery:

- 11. červen** – předběžná žádost o partnerství
- 21. červen** – odeslání smlouvy o partnerství
- 18. září** – odevzdání propagačních materiálů

Pokud máte zájem o prezentaci Vaší společnosti či organizace, staňte se „Hlavním partnerem“ nebo „Partnerem“ konference Vodní nádrže 2015. Detailní nabídku možností prezentace najdete na stránkách vodninadrze.pmo.cz → možnosti firemní prezentace nebo kontaktujte Bc. Gabrielu Tomíčkovou na e-mailu: tomickova@pmo.cz

Podrobnosti o konferenci naleznete na stránkách: vodninadrze.pmo.cz

Aktuality

Povodí Moravy a dobrovolníci letos opět uklidí okolí řek

Povodí Moravy připravuje druhý ročník úklidové akce *My pro vodu – voda pro nás*, která se uskuteční na přelomu března a dubna. Stejně jako loni, bude jejím hlavním cílem vyčistit ve spolupráci s dobrovolníky z řad ochránců přírody, studentů nebo zástupců různých zájmových sdružení co nejvíce kilometrů břehů v Jihomoravském, Olomouckém, Zlínském kraji a na Vysočině a aktivněji tak přispět k čistému okolí potoků a řek. Úklidovou akci opět zahájí management PM v čele s generálním ředitelem Janem Hodovským. Úklid předem vytipovaných říčních úseků bude následně pokračovat ve dvou sobotních termínech, a to **28. března a 4. dubna**, případně dle dohody v pracovní den. „Povodí Moravy znovu

podpoří akci *My pro vodu – voda pro nás* také materiálně. Všem účastníkům rozdáme pracovní pomůcky, zajistíme občerstvení a postaráme se také o odvoz sesbíraného odpadu,” řekl generální ředitel PM Jan Hodovský.

Loňský premiérový ročník byl velmi úspěšný. Do čištění břehů se zapojilo téměř 1 300 dobrovolníků z řad ochránců přírody,

rybářů, studentů nebo dobrovolných hasičů. Ti ve spolupráci se zaměstnanci PM posbírali více než 24 tun odpadků a vyčistili břehy řek v celkové délce 211 kilometrů. Akce *My pro vodu – voda pro nás* se setkala s velkým ohlasem především na Zlínsku, Přerovsku, Brněnsku a Olomoucku. Zde se do čištění břehů zapojilo nejvíce dobrovolníků.

Anketa

Spolu s jarem začíná také období jarního úklidu v okolí řek. Účastnili jste se někdy podobné akce nebo preferujete individuální formu péče o vodu?

1. Jako malý, v kroužku mladých přírodovědců, jsem se podobných akcí účastnil často. Aniž bych se chtěl na stará kolena vymlouvat, takové akce jsou právě pro různé dětské kolektivy jako dělané. Rodiče, pokud se neúčastní, by mohli pomoci s propagací anebo jim přispět na občerstvení.

Petr, 43 let

2. Ať si ten bordel uklidí, kdo ho nadělal! Nedávno jsem u potoka viděla vyhozenou celou sedačku z nějakého obyvku. Určitě by někomu ještě posloužila. Když už si s tím dal někdo tu práci tahat to po louce, mohl to dát aspoň do sběrného dvora.

Jarmila, 50 let

3. Nenávidím organizované akce. Ale často se koupeme s dětmi v řece. No a přece se nebudeme koupat mezi plechovkami a igelitovými pytlíky! Tak si to nejprve hezky uklidíme a potom teprve roztáhneme deku a vlezeme do vody.

Františka, 32 let

4. V blízkosti našeho bydliště se žádná řeka ani říčka nevyskytuje, takže akcí tohoto typu se se svou rodinou neúčastním. Manželka však bere děti často do lesa, kde se děti baví čištěním „studánek“ v dutinách stromů. Pamatuji si, že to svého času bavilo i mne. K zájmu o přírodu a životní prostředí však děti vedeme formou drobných úklidů během procházek, příkrmování zřátek a mnohokrát

jsem také již pečovali o nějaké zraněné zvířátko, nebo ho vezli do záchrané stanice. Jakmile nám děti povyrosteu rozhodně se akcím obdobného charakteru nebráníme a budeme se rádi účastnit. Zatím bychom však více času věnovali hlídání dětí než hledání odpadků.

Honza, 35 let

5. Neměla jsem možnost se takovéto akce účastnit. U nás na vesnici bohužel neprobíhají. Ale každoročně vyrážíme s dětmi na jarní úklid do lesa.

Lucie, 26 let

6. Jarního úklidu řek jsem se nikdy neúčastnila. Preferuji individuální formu péče o vodu.

Veronika, 28 let

